

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 97g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 85 alin. (1) din Codul penal
(*stabilirea pedepsei în cazul cumulului de sentințe* [nr. 3])

CHIȘINĂU

6 iulie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *Președinte de ședință*,
nei Domnica MANOLE,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 30 martie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 iulie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „adaugă, în întregime sau parțial” din articolul 85 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Viorel Chetrușca, în interesele dlui Denis Grebciuc, parte în dosarul nr. 1a-820/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Bălți, format din doamnele Ala Rotaru, Angela Revenco și dl Dumitru Pușca, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul central, din 18 iunie 2018, dl Denis Grebciuc a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii de circulație ilegală a drogurilor în proporții deosebit de mari, fără scop de înstrăinare, fiindu-i aplicată pedeapsa închisorii pe un termen de trei ani. Pe baza articolului 90 din Codul penal, instanța de judecată a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei și i-a aplicat un termen de probă de patru ani.

5. La 15 septembrie 2022, Judecătoria Edineț, sediul central, l-a condamnat pe dl Denis Grebciuc pentru comiterea infracțiunii de huliganism agravat, fiindu-i aplicată pedeapsa închisorii pe un termen de doi ani. Pe baza articolului 85 alin. (1) din Codul penal, la pedeapsa stabilită i s-a adăugat parțial pedeapsa aplicată prin sentința din 18 iunie 2018, fiindu-i stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de patru ani. De asemenea, pe baza

articolului 90 din Codul penal, instanța de judecată a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei.

6. Sentința Judecătorei Edineț, sediul central, din 15 septembrie 2022, a fost contestată cu apel de procuror.

7. Pe parcursul judecării apelului, dl avocat Viorel Chetrușca a ridicat, în interesele dlui Denis Grebciuc, excepția de neconstituționalitate a textului „adaugă, în întregime sau parțial” din articolul 85 alin. (1) din Codul penal.

8. Printr-o încheiere din 1 februarie 2023, Curtea de Apel Bălți a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 85

Aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe

„(1) Dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, instanța de judecată **adaugă, în întregime sau parțial**, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă nu poate depăși termenul de 30 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate – termenul de 15 ani

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției afirmă că prevederile contestate le oferă instanțelor de judecată o marjă discreționară largă pentru aplicarea pedepsei în cazul existenței mai multor sentințe. Potrivit autorului, nu există repere care să clarifice situațiile în care instanțele de judecată trebuie să aplice cumulul parțial sau total al pedepselor neexecutate.

12. În susținerea argumentelor sale, autorul excepției a invocat pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 16, 20 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „adaugă, în întregime sau parțial” din articolul 85 alin. (1) din Codul penal. Prin Decizia nr. 93 din 23 septembrie 2019, Curtea a declarat inadmisibilă o sesizare care avea ca obiect alte prevederi din articolul 85 alin. (1) din Codul penal. Prevederile contestate în prezenta cauză au constituit obiectul sesizării

care a stat la baza Deciziei nr. 88 din 20 iulie 2020. Totuși, Curtea observă că nu s-a pronunțat în substanță referitor la prevederile contestate, ci a respins sesizarea care a stat la baza deciziei menționate pe baza criteriilor procedurale. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

17. Excepția de neconstituționalitate au fost ridicată într-o cauză care are ca obiect un apel formulat împotriva unei sentințe de condamnare prin care au fost aplicate prevederile contestate. Mai exact, pe baza articolului 85 alin. (1) din Codul penal, instanța de fond a constatat existența unei sentințe de condamnare neexecutate și a aplicat pedeapsa prin cumul parțial al termenelor de închisoare. Așadar, Curtea admite că instanța de apel ar putea aplica sau ține cont de aceste prevederi la soluționarea cauzei.

18. Autorul excepției a susținut pretinsa contrarietate a dispozițiilor contestate cu articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție, menționând, în principal, că legea le oferă instanțelor de judecată o marjă discreționară largă cu privire la aplicarea cumulului parțial sau total al pedepselor neexecutate în cazul existenței mai multor sentințe.

19. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolul 1 alin.(3) din Constituție comportă un caracter general și reprezintă un imperativ care stă la baza celorlalte reglementări. Această normă nu poate fi invocată de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr.56 din 19 aprilie 2022, § 25).

20. Cu privire la aplicabilitatea articolului 16 din Constituție, Curtea menționează că acesta este incident atunci când se demonstrează existența unui tratament diferențiat, precum și în cazul în care tratamentul diferențiat contestat se referă la unul din drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 26 din 16 februarie 2021, § 22).

21. Referitor la articolul 54 din Constituție, Curtea menționează că acesta este aplicabil doar în coroborare cu un drept fundamental incident. Mai mult, articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 29).

22. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că articolul 20 din Constituție devine incident atunci când este afectat principiul individualizării sancțiunii (HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 40). În acest sens, Curtea a notat că imposibilitatea instanței de judecată de a individualiza sancțiunea dintr-o cauza concretă nu asigură caracterul ei echitabil (HCC nr. 20 din 4 iulie 2018, § 77).

23. Analizând prevederile contestate, Curtea constată că în situația în care după pronunțarea unei sentințe de condamnare, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a comis o nouă infracțiune, instanța de

judecată adaugă la pedeapsa aplicată prin noua sentință, în întregime sau parțial, partea neexecutată a pedepsei aplicate prin sentința anterioară. Articolul 85 alin.(1) din Codul penal stabilește două metode alternative de aplicare a pedepsei în cazul existenței mai multor sentințe: 1) prin cumulul parțial al pedepselor neexecutate; 2) prin cumulul total al pedepselor neexecutate.

24. Curtea nu poate identifica în ce măsură este afectat articolul 20 din Constituție prin oferirea unei marje discreționare largi judecătorilor cu privire la aplicarea cumulului parțial sau total al pedepselor neexecutate în cazul existenței mai multor sentințe. Dimpotrivă, prevederile în discuție asigură aplicarea unor pedepse individualizate, având în vedere circumstanțele fiecărui caz particular. Mai mult, din circumstanțele litigiului principal rezultă că instanța de judecată a aplicat pedeapsa prin cumulul parțial al pedepselor neexecutate, nu prin cumul total.

25. Pentru că nu s-a constatat incidența articolului 20 din Constituție, Curtea reține că articolele 1 alin. (3), 16, 20 și 54 din Constituție nu sunt aplicabile în prezenta cauză.

26. Așadar, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „adaugă, în întregime sau parțial” din articolul 85 alin. (1) din Codul penal, ridicată de dl avocat Viorel Chetrușca, în interesele dlui Denis Grebciuc, parte în dosarul nr. 1a-820/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 6 iulie 2023
DCC nr. 73
Dosarul nr. 97g/2023*